

พรเทพ ทวีกาญจน์

ผู้บริหารสำนักทนายพรเทพทศกุล

บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน)

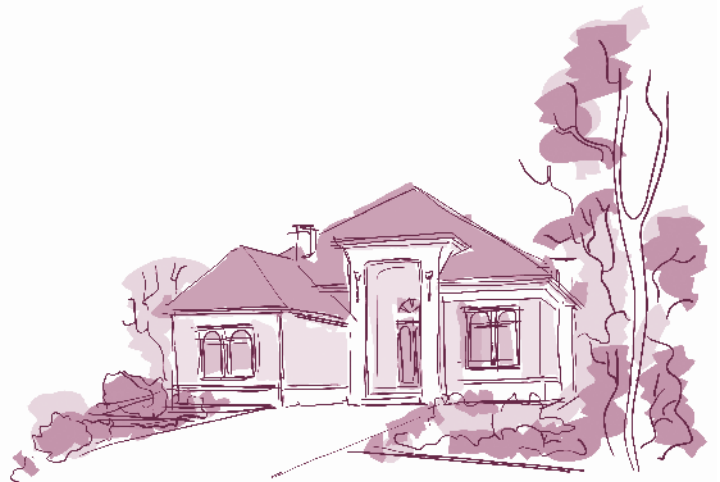
เงินประกันชีวิต

ของผู้ตายเป็นทรัพย์แห่งกองมรดกของผู้ตายหรือไม่

กฎหมายมรดกเป็นบทกฎหมายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับบุคคลทุกคน เมื่อบุคคลใดได้ตายลงทรัพย์สินของผู้ตายทุกชนิด สิทธิต่างของผู้ตายรวมถึงหน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้ตาย ถือเป็นกองมรดกที่จะตกให้แก่ทายาทของผู้ตาย สำหรับในเรื่องการตกทอดแห่งทรัพย์มรดกได้กล่าวถึงไว้ว่า เมื่อบุคคลใดได้ตายลงมรดกของบุคคลนั้นตกทอดแก่ทายาท (ป.พ.พ.มาตรา 1599) แสดงให้เห็นว่า เมื่อบุคคลใดตายแล้วจะเกิดมรดกขึ้นซึ่งก็คือทรัพย์สินของผู้ตายตามความเข้าใจทั่วไป เมื่อเขาตายจึงกลายเป็นมรดกเขาไป **ดังนั้นย่อมเป็นที่เข้าใจกันว่าเมื่อมีคนตายเท่านั้น จึงจะกล่าวถึงมรดกของผู้ตายได้ ในขณะที่มีชีวิตอยู่จะไม่เรียกว่ามรดกของผู้นั้น** เมื่อเจ้ามรดกตายมรดกของผู้ตายจะตกทอดไปยังทายาทโดยอัตโนมัติ ทายาทไม่ต้องแสดงเจตนารับ ก็ได้รับมรดกแล้ว จึงไม่มีช่องว่างว่า มรดกยังไม่มี การแสดงเจตนารับ **มีบางคนเข้าใจผิดว่า เมื่อเจ้ามรดกตายทรัพย์มรดกยังไม่เป็นของทายาท จนกว่าจะไปจดทะเบียนโอนในกรณีเป็นทรัพย์สินประเภทต้องจดทะเบียนสิทธินิติกรรมหรือต้องมีผู้จัดการมรดกมาดำเนินการแบ่งก่อน** นับว่าเป็นเรื่องที่น่าเข้าใจผิดมาก เพราะกรณีเหล่านั้นเป็นแบบพิธีการหรือการให้มีผู้ดูแลทรัพย์มรดก เพื่อดำเนินการจัดการมรดกให้เป็นประโยชน์แก่กองมรดก และผู้มี

ส่วนได้เสียเกี่ยวข้องเท่านั้น

ดังนั้น เมื่อบุคคลใดตายมรดกของบุคคลนั้นย่อมตกทอดไปยังทายาทของผู้นั้นทันทีมีอำนาจเข้าดูแลทรัพย์มรดกนั้นต่อไปได้ **โดยถือว่าทายาททุกคนเป็นเจ้าของร่วม มีสิทธิหน้าที่เกี่ยวกับทรัพย์มรดกร่วมกันจนกว่าจะได้แบ่งมรดกกันเสร็จเรียบร้อย** ในส่วนของทายาทมีใครบ้างนั้น ตามกฎหมายแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ทายาท

โดยธรรมกับผู้รับพินัยกรรม ทายาทโดยธรรมซึ่งเป็นถ้อยคำที่กฎหมายกำหนดไว้ ประกอบด้วยทายาทที่เป็นญาติสืบสายโลหิตหรือทางสายเลือด จัดแบ่งไว้ถึง 6 ลำดับ โดยถือเอาเจ้ามรดกเป็นศูนย์กลาง และนับแต่บุคคลใกล้ชิดสนิทกับเจ้ามรดกเรียงลำดับลงไปเพียง 6 ลำดับ นอกเหนือจากนั้นไม่ถือว่าเป็นทายาทผู้มีสิทธิในมรดก และใน 6 ลำดับนั้นยังกำหนดด้วยว่าลำดับที่ใกล้กับเจ้ามรดกเท่านั้น มีสิทธิรับมรดกเว้นแต่บิดามารดาของเจ้ามรดกมีสิทธิรับมรดกร่วมกับบุตรของเจ้ามรดก

ปัญหาว่ากองมรดกของผู้ตายได้แก่อะไรบ้าง ในกฎหมายมรดกได้ให้ขอบข่ายไว้ดังนี้ว่า “กองมรดกของผู้ตายได้แก่ทรัพย์สินทุกชนิดของผู้ตายตลอดทั้งสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบตามกฎหมายหรือว่าโดยสภาพแล้วเป็นการเฉพาะตัวของผู้ตายโดยแท้” (ป.พ.พ.มาตรา 1600) กองมรดกย่อมมีความสำคัญ เพราะจะเป็นจุดเกาะเกี่ยวให้เกิดปัญหาพิพาทกันได้ ถ้าหากทายาทหรือผู้เกี่ยวข้องใกล้ชิดมีแต่ความอยากได้หรือโลภ ทั้งที่เป็นลาภลอยมิได้ลงทุนลงแรงแต่ประการใด

มิดคิดเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับเงินประกันชีวิตของผู้ตาย ว่าเป็นทรัพย์สินในกองมรดกหรือไม่ ทายาทในคดีนี้ได้ฟ้องร้องกัน มีประเด็นที่ต้องพิจารณาหลายประการ หนึ่งในประเด็นนั้นคือ เงินส่วนนี้เป็นสินส่วนตัวหรือสินสมรส **ศาลฎีกาได้ตัดสินไว้ว่า การที่ผู้ตายถึงแก่กรรมยอมทำให้การสมรสระหว่างผู้ตายสิ้นสุดลงตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์มาตรา 1501 สิทธิที่จะได้รับเงินประกันชีวิตนั้น เป็นสิทธิที่เกิดขึ้นสืบเนื่องจากความมรณะของผู้ตายอันมีลักษณะเป็นการประกันชีวิต และเป็นเงินที่เกิดจากสัญญาระหว่างผู้ตายกับบุคคลภายนอก ซึ่งได้รับมาหลังจากผู้ตายถึงแก่กรรมไปแล้ว จึงไม่เป็นสินสมรส**

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4239/2558 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1470 ที่กำหนดให้ทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาประกอบด้วยสินส่วนตัว และสินสมรสนั้น หมายถึงทรัพย์สินที่สามีภริยามีอยู่ในขณะที่เป็นสามีภริยากัน **การที่ผู้ตายถึงแก่กรรมยอมทำให้การสมรสระหว่างผู้ตายกับจำเลยที่ 2 สิ้นสุดลงตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1501 สิทธิที่จะได้รับเงินประกันชีวิตจำนวน 1,300,758.76 บาทนั้น เป็นสิทธิที่เกิดขึ้นสืบเนื่องจากความมรณะของผู้ตายอันมีลักษณะเป็นการประกันชีวิต และเป็นเงินที่เกิดจากสัญญาระหว่างผู้ตายกับบุคคลภายนอก ซึ่งได้รับมาหลังจากผู้ตายถึงแก่กรรมไปแล้ว จึงไม่เป็นสินสมรสระหว่างผู้ตายกับจำเลยที่ 2** ประกอบกับตามตารางกรมธรรม์ต่างมิได้ระบุชื่อผู้รับประโยชน์ไว้ให้ใช้เงินแทนแก่ทายาททั้งหลายของตนหรือแก่ผู้ใดจึงไม่มีบทกฎหมายที่จะยกมาปรับคดีได้โดยตรง และต้องนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 4 วรรคสองมาใช้บังคับ คืออาศัยเทียบบทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งได้แก่มาตรา 897 วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติว่า “ถ้าผู้เอาประกันภัยได้เอาประกันภัยไว้โดยกำหนดว่า เมื่อตนถึงซึ่งความมรณะให้ใช้เงินแก่ทายาททั้งหลายของตนโดยมิได้เจาะจงระบุชื่อผู้หนึ่งผู้ใดไว้ไซ้ จำนวนเงินอันจะพึงใช้นั้น ท่านให้พึงเอาเป็นสินทรัพย์ส่วนหนึ่งแห่งกองมรดกของผู้เอาประกัน ซึ่งเจ้าหนี้จะเอาใช้ได้” ดังนั้น เงินประกันชีวิตดังกล่าวจึงต้องแบ่งให้แก่ทายาทของผู้ตายในฐานะสินทรัพย์ส่วนหนึ่งแห่งกองมรดก ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1629 (1), 1630 วรรคสอง และ 1635 (1) โดยโจทก์ที่ 2 และที่ 3 ซึ่งเป็นภริยาผู้ตายต่างได้รับส่วนแบ่งคนละเท่าๆ กัน เท่ากับโจทก์ที่ 1 จำเลยที่ 1 และเด็กชายศราวภูมิ โคตรสาขา ซึ่งเป็นทายาทชั้นบุตร

บทสรุปส่งท้าย ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่า กองมรดกมีความสำคัญเพราะจะเป็นจุดเกาะเกี่ยวให้เกิดปัญหาพิพาทได้ ถ้าหากทายาทหรือผู้เกี่ยวข้องใกล้ชิดมีแต่ความอยากได้หรือโลภ ทั้งที่เป็นลาภลอยโดยแท้ มิได้ลงทุนลงแรงแต่อย่างใด แต่กลับมาก่อกองแย่งชิงมรดกกัน ซึ่งมีผลเสียหายกระทบต่อกิจการที่เจ้ามรดกทำไว้ในที่สุดเมื่อคดียุติต่างคนต่างก็อาจไม่เหลืออะไรที่จะได้รับ หากแต่เกิดความแตกแยกกันระหว่างญาติพี่น้องนับว่าเป็นเรื่องที่เศร้าใจมาก จึงฝากเป็นข้อสังเกตกับทายาทไว้ด้วยว่าอย่างน้อยที่สุดก็ขอให้ปรึกษากับเจ้ามรดก เพราะหากท่านแย้งกันแล้ว มรดกความโลภหรือเห็นแก่ได้ก็จะตกทอดไปยังทายาทท่านด้วย เมื่อท่านตายลง ทายาทของท่านก็ย่อมแย่งทรัพย์สินมรดกที่ท่านได้มาเช่นกัน เว้นแต่ท่านจะมีหนี้สินติดตัวเมื่อตายรับรองเลยว่าอาจไม่มีใครแสดงตัวเป็นทายาทของท่านก็ได้